

Miljö- och energidepartementet

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930
404 39 GÖTEBORG**Uppdrag att genomföra en fördjupad analys av formellt skyddade marina områden och att ta fram en handlingsplan för marint områdeskydd**

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Havs- och vattenmyndigheten att genomföra en fördjupad analys av det befintliga nätverket av formellt skyddade marina områden och en handlingsplan för svenskt marint områdeskydd.

I analysen ska ingå en bedömning av om det befintliga nätverket av formellt skyddade marina områden är ekologiskt representativt och sammanhängande samt funktionellt.

Med utgångspunkt i resultatet av den fördjupade analysen ska Havs- och vattenmyndigheten ta fram en handlingsplan för hur etappmålet, inom miljömålssystemet, om tio procent marint områdeskydd kan nås till 2020 inom ramen för ett ekologiskt representativt och sammanhängande nätverk. Handlingsplanen ska bidra till att öka takten i myndigheternas arbete med att nå etappmålet och därmed även måluppfyllelsen av miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Av handlingsplanen ska det framgå hur de geografiska skyddsåtgärder som omfattas av förslaget till åtgärdsprogram enligt EU:s havsmiljödirektiv (2008/56/EG) bidrar till att nå både etappmålet och god miljöstatus.

Vid framtagande av handlingsplanen ska Havs- och vattenmyndigheten beakta hur skyddet påverkar marina ekosystemtjänster och den gröna infrastrukturen, förvaltningen av marina kulturmiljöer och att handlingsplanen kan komma att ligga till grund för redovisning av områdeskydd i havsplaner. Även kritiska brister i kunskapsunderlaget ska redovisas.

Havs- och vattenmyndigheten ska genomföra uppdraget i dialog med Naturvårdsverket, berörda länsstyrelser, Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges geologiska undersökning, Sjöfartsverket, Kustbevakningen, Riksantikvarieämbetet och Statens energimyndighet. Övriga

myndigheter och organisationer som Havs- och vattenmyndigheten anser vara berörda ska ges tillfälle att lämna synpunkter.

Uppdraget ska genomföras i enlighet med vad som anges under rubriken "Närmare om uppdraget" och ska redovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 15 januari 2016 i den del som avser fördjupad analys och senast den 30 maj 2016 avseende framtagande av en handlingsplan för marint skyddade områden.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 27 februari 2014 om nya etappmål inom miljömålssystemet för att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster (dnr M2014/593/Nm). Ett av dessa är etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden som innebär att minst 20 procent av Sveriges land- och sötvattensområden samt 10 procent av Sveriges marina områden senast år 2020 bidrar till att nå nationella och internationella mål för biologisk mångfald. Enligt etappmålet ska skyddet av land och vattenmiljöer till 2020 utökas med minst 1 142 000 hektar räknat från 2012 och innebär bl.a. följande:

- Det formella skyddet av marina områden har ökat med minst 570 000 hektar.
- De ekologiska sambanden har stärkts så att skyddade och på andra sätt bevarade områden och biotoper är väl förbundna och integrerade i landskapet, inklusive den marina miljön, genom att den gröna infrastrukturen har utvecklats och förstärkts.

Etappmålet ska nås genom skydd eller annat bevarande av områden som har särskild betydelse för biologisk mångfald eller ekosystemtjänster. Bevarandet ska ske med ekologiskt representativa och väl förbundna system där reservat, andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder eller miljöanpassat brukande ingår. Systemen ska vara väl integrerade i omgivande landskap och förvaltas på ett effektivt och inkluderande sätt.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens redovisning Marint områdesskydd (dnr M2013/1511/Nm), omfattades i juni 2013, 987 500 hektar av formellt skydd med föreskrifter till skydd för den marina miljön, vilket utgör 6,3 procent av Sveriges havsområden. Med formellt skydd avses nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden.

Riksdagen beslutade den 18 juni 2014 om propositionen En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141). Strategin består av de etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster som regeringen har beslutat om samt de insatser som beskrivs i propositionen. Syftet med strategin är att bidra till att nå generationsmålet och flera av miljökvalitetsmålen samt målen i EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020. Strategin bidrar även till att nå flera av Aichimålen, dvs. de globala målen i den strategiska plan för

biologisk mångfald 2011–2020 som antogs 2010 i Nagoya inom ramen för det tionde partsmötet under konventionen för biologisk mångfald (CBD).

I strategin konstateras att kunskapen om de marina ekosystemen är bristfällig, vilket försvårar arbetet med att planera för nätverk av skyddade marina områden, havsplanering, utveckling av grön infrastruktur och genomförande av bevarandeåtgärder för hotade arter och habitat.

I strategin aviseras insatser för att bl.a. nå etappmålet om att integrera ekosystemtjänster värde i relevanta beslutsprocesser, bl.a. genom att identifiera viktiga ekosystemtjänster och att värdera, kartlägga eller identifiera vilka som nyttjar dem. Syftet är att gynna ekosystemens förmåga att leverera tjänster och att ge incitament för en långsiktigt hållbar förvaltning.

I juni 2014 presenterade Miljömålsberedningen (M 2010:04) sitt betänkande Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten (SOU 2014:50). Mot bakgrund av det nya etappmålet bedömer Miljömålsberedningen att arbetet med att skydda marin miljö i form av nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden bör intensifieras.

Miljömålsberedningen föreslog att regeringen senast 2015 ger ett uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att efter samråd med Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och berörda länsstyrelser genomföra en fördjupad analys av hur de ekologiska sambanden och den ekologiska representativiteten ser ut och kan stärkas samt hur den biologiska mångfalden kan värnas i det svenska skyddet av kust- och havsområden. I uppdraget föreslog Miljömålsberedningen att en analys av hur det kan säkerställas att skyddet omfattar minst tio procent av Sveriges marina områden till 2020 ska ingå. Miljömålsberedningen lyfter särskilt behovet av utvecklad funktionalitet i skyddet. Verksamheter som bedrivs i marin miljö kan ha negativa effekter på miljön och därigenom negativt påverka den biologiska mångfalden och havens möjligheter att tillhandahålla ekosystemtjänster. Skyddets utformning har betydelse för hur effektivt skyddet blir.

Genom en ny bestämmelse i miljöbalken, 4 kap. 10 § miljöbalken, som trädde i kraft den 1 september 2014, föreskrivs att havsplaner ska upprättas för området en nautisk mil utanför baslinjen. Av paragrafen framgår även att regeringen får meddela föreskifter om sådana förbud eller begränsningar som i fråga om verksamheter och åtgärder inom ett havsplanerat område behövs för att uppnå syftet med planen. Regeringen kommer att i en förordning lämna instruktioner om framtagande av havsplaner.

EU:s havsmiljödirektiv, genomfört i svensk rätt genom havsmiljöförordningen (2010:1341) har som mål att nå och upprätthålla god miljöstatus i havsmiljön. För att nå god miljöstatus ska åtgärdsprogram tas fram och enligt artikel 13.4 i direktivet ska åtgärdsprogrammen omfatta geografiska skyddsåtgärder för att bidra till att skapa sammanhängande och representativa nätverk av marina skyddsområden. Exempel på geografiska skyddsområden som anges är Natura 2000-områden och områden som erkänts inom ramen för internationella och regionala avtal, inklusive områden rapporterade till Helcoms och Ospars nätverk av marint skyddade områden. Inrättande av skyddade områden relaterar även till flera deskriptorer i havsmiljödirektivet, men i synnerhet till deskriptor 1 *Bevarande av biologisk mångfald*, samt deskriptor 6 *Havsbottnens integritet*.

Närmare om uppdraget

Fördjupad analys av befintligt nätverk av marina skyddade områden

För att nå etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden är det nödvändigt att den ekologiska representativiteten i de land- och vattenområden som är skyddade beskrivs och analyseras. Den fördjupade analysen ska utgå från huruvida det befintliga nätverket av formellt skyddade marina områden är ekologiskt representativt och sammanhängande. Havs- och vattenmyndigheten ska i analysen beakta internationella och regionala överenskommelser, däribland arbetet inom ramen för HELCOM och OSPAR.

I uppdraget ingår även att analysera funktionaliteten av skyddet, dvs. hur väl skyddet är utformat för att långsiktigt säkerställa områdenas bevarandevärden.

I det fall Havs- och vattenmyndigheten bedömer att metoderna för att genomföra den fördjupade analysen är otillräckliga för att ge regeringen ett fullgott beslutsunderlag ska myndigheten redovisa detta, vilka konsekvenser detta får för uppdraget att ta fram en handlingsplan för marint områdesskydd, och vilka behov av metodutveckling myndigheten ser.

Myndigheten ska även redovisa ändringen i områdesskyddets omfattning per sista december 2015, jämfört med myndighetens redovisning "Marint områdesskydd" (dnr M2013/1511/Nm).

Framtagande av en handlingsplan för skydd av marina områden

Måluppfyllelsen av etappmålet är ett viktigt bidrag för att nå miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Handlingsplanen ska bidra till att Havs- och vattenmyndigheten, inom sitt ansvarsområde och i samarbete med länsstyrelserna kan verka för att omfattningen av det marina områdesskyddet ökar.

Havs- och vattenmyndigheten ska i handlingsplanen beakta, för områdesskyddet, relevanta regionala och internationella överenskommelser. Handlingsplanen ska inkludera Sveriges åtaganden gällande skydd av biologisk mångfald inom ramen för HELCOM och OSPARs nätverk av skyddade marina områden.

Handlingsplanen ska utformas så att den kan utgöra ett underlag för redovisningen av områdesskydd i havsplaner.

Om Havs- och vattenmyndigheten under framtagandet av handlingsplanen identifierar kritiska brister i kunskapsunderlaget för att möjliggöra ett effektivt marint områdesskydd, ska myndigheten redovisa hur de planerar att hämta in sådan kunskap samt hur detta kan samordnas med nödvändigt kunskapsunderlag för havsplaneringen.

I handlingsplanen ska myndigheten beakta hur skyddet av marina områden kan påverka ekosystemens förmåga att långsiktigt leverera ekosystemtjänster, grön infrastruktur samt förvaltningen av marina kulturmiljöer. I arbetet med handlingsplanen ska myndigheten särskilt beakta behovet av ett kostnadseffektivt genomförande av skyddet

Ett utökat marint områdesskydd kan komma konkurrera med andra samhällsintressen i marin miljö. Handlingsplanen ska beskriva hur ett utökat skydd kan påverka andra verksamheter och sektorer.

På regeringens vägnar

Åsa Romson

Jorid Hammersland

Kopia till

Statsrådsberedningen
Försvarsdepartementet
Socialdepartementet
Finansdepartementet
Näringsdepartementet
Kulturdepartementet

Kustbevakningen
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Kalmar
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Upplands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Sjöfartsverket
Statens energimyndighet
Statens maritima museer
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges lantbruksuniversitet